

Exodus

Lekció: Zsid. 9.15-28

Textus: 2Móz. 24

2008. ápr. 6.

Gazdagrét

Isten jelenléte a szövetségben

A mai társadalomban mindennek kialakul a technikája. A technika, ebben az értelemben, a folyamatok szabályozott, egységesített és leegyszerűsített véghezvitele. Ha valamit a megfelelő technikával végzünk, sokkal hatékonyabbak vagyunk, mint ha más utat választanánk. *(Ezért nevezte a XX. századi társadalmat Jacques Ellul technológiai társadalomnak...)* A technika elsajátítása a hatékonyság, az eredményesség záloga az élet legkülönbözőbb területein. Megszoktuk, hogy megfelelő technikával tudjuk a céljainkat elérni, a feladatokat elvégezni. Technika nélkül alkalmatlannak, tehetetlennek érezzük magunkat. Míg a technika bizonyos területeken szükséges és hasznos, más összefüggésekben megkérdőjelezhető. Van-e az Istennel való kapcsolatnak technikája? Van-e az imádságnak technikája? Módszerek-e a meghatározók abban, hogyan formálódik az Úrral való kapcsolatunk? Részben igaz, hogy vannak elemek, bibliai szövegek, hagyományok, amelyek segítenek bennünket az imádságban. A másik oldalról azonban azt is érezzük, hogy a személyes kapcsolatok, az Istennel való is, nem épülhetnek technikára. Nem válhat fontosabbá a módszer, amely hatékonyságot ígér, de leegyszerűsít, formalizál, sematizál. A szeretetkapcsolatok mélységét, életszerűségét, misztériumát laposítja el, ha pusztán technikának tekintjük, mint oly sok mindent a mai életünkben. Az Istennel való kapcsolat is könnyen válik felszínessé, olcsóvá, triviálissá, banálissá egy ilyen világban. „Hidd el ezt és ezt a néhány pontot, mondd el ezt és ezt az imádságot, innentől cselekedd minden nap ezt és ezt, és Isten gyermeke vagy...” A kapcsolatban megfakul a személyesség, háttérbe kerül a szenvedélyes szeretet, túlteng a technika.

Mai igénk az Istennel való kapcsolat természetét, mélységét, lényegét mutatja be. Az előbbieket fényében szeretném, ha beletekintենék az Úrral való kapcsolat, a szövetség lényegébe, mélységeibe. Mit mond el az előttünk álló ősi szövetségekötés Isten és Izrael között a kapcsolat lényegéről?

A 24. fejezet Mózes második könyvében egy nagyobb egység lezárása, sőt megkoronázása. Isten kiszabadította Izraelt a rabszolgaságból, Egyiptomból, majd vezette és táplálta őket a pusztában, a sivatagban, amint új hazájuk felé vándorolnak. Így jutottak el a Sínai hegyhez, ahol Isten eljön a néphez, hogy szövetséget kössön vele. A 19. fejezetben Isten eljövételéről olvastunk. Miután a nép felkészül az Úrral való találkozásra, megszentelve magát, az Úr leszállt a hegyre, sűrű felhőben, villámlásban, földrengésben. Isten eljövetele, a szövetségekötésre való készülődés félelmetes körülmények között zajlik. A 20. fejezetben, a Tízparancsolatban, Isten annak az életnek az alapjait közli népével, amely a vele való szövetséghez tartozik, amely életre ő a rabszolgaságból megváltotta Izraelt. Mindeközben a nép arra kéri Mózeset, hogy ő közvetítse nekik Isten szavát, mert Isten eljövetele és jelenléte félelemmel és reszketéssel töltötte el őket. A 21-23 fejezetekben Mózes ismerteti az ún. Szövetség könyvét, a Tízparancsolat általános követeléseinek alkalmazását a mindennapi élethelyzetekre, valamint Isten ígéreteit Izraelnek. Istennek mindezek a

különleges kijelentései a ma olvasott részben, a 24. fejezetben találunk teljes elfogadásra és megerősítésre Izraelben. Itt jön létre az Úr és a nép között a szövetség, itt hangzanak el az ígéretek, itt születnek meg a pecsétek. Az egész Sínai hegyi történetnek méltó betetőzése ez. A szövetség megkötése után Mózes felmegy a hegyre, még közelebb Isten jelenlétebe, hogy átvegye tőle a kőtáblákra írt törvényt. Lássuk, mit tár fel a szövetségkötés az Istennel való kapcsolat természetéről, lényegéről!

I. A szövetség kétoldalú elkötelezettséget feltételez

Az egész Sínai elbeszélés világosan bemutatja, hogy a szövetség nem két egyenrangú fél között kötött. Az egyik a szabadító, a másik a megszabadított. Az egyik az élet eredete és Ura, a másik törékeny és gyakran kerül a pusztulás közelébe. Az egyik fél szent, igaz és hatalmas, a másik gyenge, erőtlen és bűnös. Azt is fontos hangsúlyoznunk, hogy a szövetséget Isten ajánlja fel, ő kezdeményezi, ő hívja meg Izraelt ebbe a kapcsolatba. Korábban így vezette be a szövetséget az Úr: *„Most azért, ha engedelmesen hallgattok szavamra, és megtartjátok szövetségemet, akkor ti lesztek az én tulajdonom valamennyi nép közül, bár enyém az egész föld. Papok királysága és szent nép lesztek.”* (2Móz. 19. 5-6) Az Úr hívja meg Izraelt a vele való kapcsolatba. Izrael pedig válaszol erre. Ugyanennek lehetünk a tanúi a ma olvasott részben is. Mózes elmondta az Úr minden ígését és minden rendelkezését a népnek, amely *„egyhangúlag így felelt: Megtesszük mindazt, amit elrendelt az Úr.”* Figyeljük meg, hogy ezek után Mózes leírja a rendelkezéseket, az ún. Szövetség könyvét, amelyet a szövetség megkötésének pillanatában felolvasnak, és a nép újra mondja: megtesszük mindazt, amit az Úr rendelt.

Isten kezdeményezte a szövetséget, ő ajánlotta fel azt Izraelnek, ő hívta meg a népet ebbe a kapcsolatba, de ezzel együtt ez a szövetség kétoldalú elkötelezettséget feltételez. Amikor a nép elfogad mindent, amit Isten elrendelt, megtesz mindent, amit az Úr parancsolt, akkor ebben a kifejezésben nem csak *törvények*, hanem Istentől való *ígéretek* is vannak. A Szövetség könyvének végén Isten azt ígéri: *„Íme, én angyalt küldök el előtted, hogy megőrizzen az úton és bevigyen arra a helyre, amit kijelöltem. ... ha engedelmesen hallgatsz a szavára, és teljesíted mindazt, amit parancsolok, akkor ellensége leszek ellenségeidnek és szorongatója szorongatóidnak...”* (23.20, 22) Ígélet és törvény együtt vannak Izrael előtt, Isten ígéretei ugyanúgy része a szövetségnek, mint a nép ígérete, hogy megteszi Isten rendelkezéseit.

Ígélet és törvény hasonlóképpen része számunkra is az Úrral való kapcsolatnak. A kettőt együtt kell tartanunk, és gyakran nehéz együtt tartanunk. Vannak, akik szívesen hangsúlyozzák Isten Jézus Krisztusban nekünk adott ígéreteit. Gyakran hivatkoznak arra, hogy Isten minden körülmények között velünk van, hogy mi a gyermekei lettünk, hogy megszabadított a kárhóztatástól, és mindig megbocsát. Érezzük, ha ezen ígéretek felemlése, azaz annak hangsúlyozása, amivel Isten tartozik a szövetségben nekünk, elszakad attól, hogy mi pedig engedelmisséggel tartozunk neki, valami végzetesen félrecsúszik. Torz istenképhez és torz életfolytatáshoz vezet. Az ilyen Isten, aki (kizárólag) mindig megbocsát, mindig jelen van, mindig a sebeinket látja, mindig együttérez, de soha nem kér számon, soha nem fog ítéletet hozni, soha nem törődik azzal, hogy az övéi mit kezdenek parancsolataival, egy erőtlen, gyenge, szárnalmas

Isten. Az ebből fakadó élet felelőtlen, a bűnnel szemben erőtlenséggel, a kívülállók gyakran megbotránkoztató.

Ahogy nem játszhatók ki Isten ígéretei az ő parancsaival szemben, fordítva is így van ez, a parancsolatot sem hangsúlyozhatjuk az ígéret rovására. Hiszen a szövetségnek része, hogy Isten Jézus Krisztusban elkötelezte magát nekünk. Ígéretei, hogy velünk marad, hogy megbocsát, hogy szabaddá tesz, hogy legyőzte a halált döntőek annak megértésében és átélésében, hogy a vele való kapcsolat, a szövetség, nem pusztán parancsoknak való megfelelés. Nem személytelen és kényszerű engedelmesség egy erkölcsi kódexnek. Sőt, éppen Isten irántunk való hűségére válaszolhatunk azzal a hűséggel, amiből az engedelmesség fakad. Amikor igent mond(t)unk arra a szövetségre, amelyet Jézusban létrehozott, és amelybe bennünket meghívott, igent mond(t)unk minden igéjére is: ígéreteire valamint parancsolataira. A szövetségben mindkét fél elkötelezi magát a másik mellett – Isten szavai alapján. A szövetségben felismerjük, hogy Isten visszavonhatatlanul elkötelezte magát mellettünk, és erre hálás válaszként mi is odaadjuk magunkat neki. Irántunk való szeretete táplálja szívünkben a viszontszeretetet és a bizalmat.

II. A szövetség élet-halál kérdés

Ha a szövetség tartalma Isten összes ígéje, akkor annak formája, vagy inkább pecsétje a kiontott vér. A rítus, amely a szövetségkötéshez tartozik, azt adja hírül, hogy az Istennel való kapcsolat élet-halál kérdés.

Amikor Mózes elkészül az Úr összes igéjének leírásával, oltárt épít és felállít tizenkét oszlopot. Az oltár jelképezi Istent, képviseli Isten jelenlétét, az oszlopok pedig a népet, Izrael tizenkét törzsét. Ezután állatokkal áldoznak fel égő- és békeáldozatul. A szövetség hatályba léptetésének fontos mozzanata, hogy a vér egyik felét az oltárra öntötte Mózes, a másik felét pedig – miután felolvasta a Szövetség könyvét, és a nép elfogadta azt – a népre hintette a következő szavakkal: „*Annak a szövetségnek a vére ez, amelyet az Úr kötött veletek mindezeknek az igéknek alapján.*” Miért jár együtt a szövetség megkötése a vér kiontásával? Miért hintik azt az oltárra és a népre? Mit jelent a „szövetség vére”?

A vér kiontása jelezte, hogy élet-halál kérdéstről van szó. A két fél vérral való meghintése jelzi, hogy a rítus által egymáshoz kapcsolódtak, a szövetség vérral erősített meg. A vér, aminek egyik fele az oltáron van, a másik része pedig a népen, köti őket össze Istennel. A szövetségkötéshez tartozhatott az a gondolat is, hogy amennyiben nem tartják meg a felek az ígéretet, úgy járjanak, mint a leölt állatok...

Egy másik aspektusa a vérral való meghintésnek az engesztelés, a megbékélés. A vér az élet hordozója, és mint ilyen, egyedül Istenhez tartozik. Ezért hintik meg vele az oltárt. Ugyanakkor meghintik vele a népet is, ami azt jelképezi, hogy a nép részesedik az életből, amely egyedül Istenhez tartozik. Ebből az életből azonban csak halál, azaz vérontás által részesülhet. Az engesztelés, a részvétel az Istennel való közösségben, az isteni élethez való kapcsolódás nem történhet áldozat nélkül. Nem természetes és nem automatikus már, mert Isten és ember között ott van a bűn elidegenítő és beszennyező hatalma. A vér összekapcsolja Istent és a népet, mert a kiontott élet engesztelést szerez.

Harmadszor, a vérrel való meghintés megszentelést, egy konkrét feladatra való elválasztást, elhívást is jelent. Vérrel hintették meg és választották el a szolgálatra Izraelben a papokat (vö. 2Móz. 29). Ehhez hasonló történik itt is: a vér elpecsételi azt a hivatást, megbízást, amit Isten eben a szövetségkötésben ráruház népére. „*Papok királysága és szent nép lesztek.*” Amikor Isten szövetséget köt az ő népével, amikor valakit meghív az ő szövetségébe, és az illető elfogadja azt, az mindig egy új identitással, egy új hivatással jár.

Ezen a ponton két mai alkalmazását szeretném megfogalmazni ennek a résznek. Az egyik fő kérdése, hogy – amennyiben ez még nem történt meg – kész vagy-e elfogadni ma Isten meghívását az Úr Jézus Krisztusban szerzett szövetségbe? Vannak közöttünk, akik hallották Isten szavait (mint a nép), és talán már ki is mondták, hogy készek engedelmeskedni, de még nem jutottak el a szövetség elfogadásáig, a szövetség magukhoz öleléséig. De szeretném, hogy világosan lássuk: különbség van a vonzódás, sőt, akár az egyetértés, valamint önmagunk elkötelezése között. Lehet, hogy valaki nyílik Isten felé, megértett különböző dolgokat, egyetért ezekkel – és közben úgy véli, „megérkezett”. Az Istennel való kapcsolat formája azonban ma is a szövetség, amelyet ő felajánl, és te elfogadhatsz. Vérrel elpecsételt szövetség, amelyben nem pusztán annyi történik, hogy Jézus Krisztus vére kiontatott a kereszt oltárán, hanem amelyben – elfogadás esetén – ez a vér kell hogy elpecsételjen téged is. Vérszerződésről, élet-halál szövetségről van szó. Az Úrral való kapcsolat soha sem lehet ennél kevesebb, nem lehet esetleges, triviális, banális. Vagy létünk legmélyén hív el és köteleződik el, megtisztítva és új identitást kapva, vagy nem kerültünk be a szövetség valóságos erőterébe. Vagy úgy fogadod el, hogy tudod, Jézus nélkül végleg elvesztél, és testi-lelki értelemben a halál öröksége a tiéd, vagy nem tudod, nem érzed még a szövetség lényegét.

A másik alkalmazás gyülekezetünkkel kapcsolatos. Mit jelent a mi közösségünk számára a teológiai igazság, hogy a Jézus Krisztussal való szövetségben az ő vére megszentelt bennünket, elválasztott bennünket egy Istentől való hivatásra? Ugyanazt, amit akkor: „*Papok királysága és szent nép lesztek.*” Egy olyan közösség, akik papok, azaz közvetítők Isten és a világ között. Istentől azt kaptuk évekkal ezelőtt, hogy adjunk tovább abból a gazdagságból, amit amivel ő Gazdagréten megáld bennünket. Megfogalmaztuk, hogy missziói gyülekezet vagyunk, egy olyan közösség, amely nem magára, nem a maga szükségeire, erejére vagy éppen gyengeségére tekint, hanem arra az Istenre, aki elküldte Jézust, és arra a Jézusra, aki a Szentlélek erejében elküldött minket. Elválasztott, elhívott arra, hogy közös életünk által a sebzett, elveszett emberek közül minél többen megismerjék az Urat – és ez a szívünkön ég, ha nem felejtettük el, hogy mindannyian ugyanolyan sebzettek, reménytelenek és elveszettek voltunk. Ezzel a lelkiállattal készülünk a jövőre; készülünk arra, hogy Isten Lelke még jobban kiáradjon ránk, hogy áldássá legyünk mások számára. Ehhez kell magunkat újra és újra odaszánni az áldozatra: mind anyagi értelemben (építkezés!), mind szolgálatban. Ne feledjük, hogy honnan jöttünk, ne feledjük, hogy hozzánk is úgy jutott el az evangélium, hogy mások áldozatot hoztak, és ne feledjük, hogy mit helyezett Isten a szívünkre, milyen látás van előttünk. (Most tavasszal is vannak, akik hitre jutottak az Alfán, a gyülekezetünk növekszik, és a feladataink is...) A szövetség, amelyre Isten

Jézus Krisztusban elhívott minket, élet-halál kérdés – és boldog az az ember, akinek ez szíve meggyőződése és szenvedélye!

III. A szövetségben Isten jelenlétét élvezzük

A történet csúcspontja, amikor Mózes, testvére, Áron, és annak két fia, valamint a hetven kiválasztott vén, azaz vezető, látják Izrael Istenét, majd együtt esznek és isznak jelenlétében. Amikor az Úr leszállt a Sínai hegyre, megparancsolta Mózesnek, hogy vonjon határt a hegy körül, hogy ne törjön a nép előre, fel a hegyre, hogy lássa Istent, mert akkor elvesznek. Ez a rendelkezés Isten szentségére utal; saját elképzelés és szándék szerint az embernek nincs szabad útja a szent és tökéletes Isten jelenlétébe. Amikor azonban Mózes és társai felmennek a hegyre, látják az Urat, és nem vesznek el. A leírásban két, egymással szemben álló motívum van jelen.

Isten látása kimondhatatlan, leírhatatlan: „*Lába alatt zafírkőféle volt, olyan tiszta, mint maga az ég.*” Látják az Urat, de csak arról tudnak valami viszonylagosat mondani, ami az Úr „lába alatt” volt. Talán arra történik itt utalás, hogy leborultak előtte, és nem tudták felemelni tekintetüket a félelmetes látványra. Ugyanakkor Isten közelségében, jelenlétében örömet, bensőségességet, barátságot ízelnek meg. Erre mutat rá az evés és ivás. A konkrét földi valóságon keresztül az Istennel való közösségben osztoznak együtt. Az isteni mindenhatóság és az emberi barátság, bensőségesség együtt van ebben az élményben.

Hogyan van jelen a szövetség Istene népe között? Ez az egyik nagy kérdése a 2Mózesnek, amivel még foglalkozunk majd. De ez a mai ember, a mi nagy kérdésünk is. Hogyan van jelen közöttünk az Úr? Hogyan tapasztalhatjuk meg mi, az ő szövetséges népe, szentségét és közelségét egyszerre? Hiszen a lényeg ugyanaz, mint ott és akkor: az életünket Istennel együtt, az ő jelenlétében élhetjük. A szövetségben ezt ajánlotta fel nekünk Jézus Krisztus által, és erre hívott el bennünket.

Ezt a titkot ünnepeljük és éljük át mint gyülekezet újra és újra az úrvacsorai közösségben. Hirdetjük benne az Úr szavait, felidézzük magunk előtt Jézus kereszthalálát, a szövetség vérért, együtt étkezünk jelenlétében, és megerősödünk abban, hogy kiválasztott minket a magáénak és azzal bízott meg, hogy közvetítői legyünk. Az istentiszteleten, az ő igéjében, és különösen az úrvacsorában, a látható pecsétekben éljük meg azt a nagy titkot mi is, amiről Izrael szövetségkötése szól. Boldog az az ember, aki tudja, része ennek a szövetségnek. ÁMEN!